

การสอนแบบคลินิก

ความหมาย

การสอนแบบคลินิก (Clinical teaching) เป็นวิธีการสอนแบบหนึ่งที่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนโดยให้เนื้อหาวิชาควบคู่ไปกับวิธีแนะแนวผู้เรียนแต่ละคนตามความต้องการจำเป็นและปัญหาของผู้เรียนคนนั้นเพื่อให้เกิดความองงามทางวุฒิภาวะ ปัญญา อารมณ์ สังคม และการพัฒนาบุคลิกภาพไปพร้อมกัน ผู้สอนมีอิสระในการเลือกสรรเนื้อหาวิชาสำหรับผู้เรียนแต่ละคนตามที่ผู้สอนวินิจฉัยแล้วเห็นว่าจำเป็นสำหรับผู้เรียนรายนั้น ในขณะที่เดียวกันผู้สอนจะพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน และวิธีสนับสนุนผู้เรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้ศักยภาพของผู้สอน การใช้วิธีการสอนแบบคลินิกนี้ผู้สอนต้องมีความคิดริเริ่ม สามารถนำผลงานวิจัยมาใช้เป็นพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนและการแนะนำผู้เรียน จุดประสงค์ของการสอนแบบคลินิกเน้นการพัฒนาผู้เรียนตามปัญหาและศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ความเป็นมา

วิธีสอนแบบคลินิก (clinical teaching หรือ clinical approach) เป็นวิธีการสอนที่ใช้แนวการศึกษาปัญหาในสถานการณ์จริงเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของผู้ป่วยที่อยู่โรงพยาบาลที่แพทย์ใช้ในการวินิจฉัย

และรักษาผู้ป่วย นักการศึกษาที่มีข้อสังเกตว่าการสอนที่มีประสิทธิภาพแท้จริงนั้น ผู้สอนมิใช่สอนเนื้อหาวิชาเพียงอย่างเดียวแต่ต้องทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองโดยมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลในทุกด้าน ผู้สอนต้องรู้จักผู้เรียนทั้งทางด้านความถนัด ความสนใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพแห่งตนได้เต็มที่ ด้วยหลักการนี้ ฮันเตอร์ (Hunter, 1980) จึงพัฒนาการสอนแบบคลินิกขึ้น โดยมีหลักการว่า การเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีแรงจูงใจ กำลังใจ และความใฝ่ใจต่อการเรียนรู้ การออกแบบ การสอนที่ดีคือหัวใจของการสอนแบบคลินิก ผู้สอนต้องมีทักษะการสอน เข้าใจพัฒนาการของผู้เรียนและสามารถใช้จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องมาเป็นพื้นฐานของการออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเทศไทยได้เคยนำวิธีสอนแบบคลินิกมาเผยแพร่ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่มีปัญหาว่า ครูยังขาดทักษะในการวินิจฉัยปัญหาการเรียนของผู้เรียน และจำนวนผู้เรียนแต่ละชั้นเรียนมีมาก ผู้สอนต้องใช้เวลามาก เพราะการเรียนการสอนแบบคลินิกเน้นความเป็นปัจเจกบุคคลมาก ด้วยข้อจำกัดนี้วิธีการสอนแบบคลินิกจึงไม่เป็นที่แพร่หลาย

วิธีการสอน

การสอนแบบคลินิกมาจากพื้นฐานความเชื่อ 3 ประการ คือ (1) ผู้สอนคือผู้ที่สามารถวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนได้ (2) ข้อมูลจากการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนสามารถช่วยให้ผู้สอนตัดสินใจจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างถูกต้องแม่นยำ และ (3) ผู้สอนรู้ศักยภาพของผู้เรียนและสามารถส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนได้ตรงประเด็นปัญหา

วิธีการเรียนการสอนแบบคลินิกประกอบด้วยกิจกรรมที่ผู้สอนต้องปฏิบัติดังนี้

1. ทำบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เรียนเกี่ยวกับอายุ พัฒนาการ การเจริญเติบโต ส่วนสูง น้ำหนัก ความสามารถในการเรียน การปรับตัว การเข้าสังคม ความมั่นคงทางอารมณ์ ภูมิหลัง ความเป็นอยู่ ประสบการณ์การเรียน และวิชาที่เรียนการบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เรียนนี้ต้องมีการบันทึกข้อมูลใหม่เพิ่มเติมอยู่เสมอ เช่นเดียวกับการทำเวชระเบียนของโรงพยาบาล เพื่อให้ผู้สอนสามารถติดตามความก้าวหน้าและการพัฒนาของผู้เรียนในแต่ละขั้นการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุม

2. วินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้ข้อมูลจากบันทึกส่วนบุคคลของผู้เรียนมาพิจารณาประกอบกับผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานการจัดการเรียนการสอนเฉพาะผู้เรียนคนนั้น

3. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่นำไปสู่การแก้ปัญหการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง

4. วางแผนประสบการณ์การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนโดยเน้นการแก้จุดอ่อนของผู้เรียนซึ่งในขั้นวางแผนมีการวิเคราะห์งาน (task analysis) ที่มีความสำคัญสำหรับการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ บางครั้งผู้สอนอาจต้องแบ่งกิจกรรมย่อยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายมากที่สุด

5. มอบหมายบทเรียนที่ผู้สอนจัดเตรียมให้เฉพาะบุคคล บทเรียนนั้นจะประกอบด้วยความนำ จุดประสงค์ของการเรียนการสอนประจำบท จุดประสงค์ที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาวิชาประกอบด้วยสารสนเทศที่เป็นข้อความรู้ใหม่ที่ผู้เรียนต้องศึกษาและจำเป็นต้องรู้ในระหว่างการเรียนมีการประเมินผล การเรียนทันที เพื่อป้อนข้อมูลกลับให้ผู้เรียนทราบว่าเข้าใจหรือไม่ อย่างไร วิธีการนี้ฮันเตอร์เรียกว่าข้อปฏิบัติตามคำชี้แนะ

6. ประเมินความเข้าใจการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยการตรวจสอบภาพการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน ตั้งแต่ปัญหาเบื้องต้นจนถึงเมื่อเสร็จสิ้นโครงการเรียนการสอน โดยผู้เรียนรับรู้จากข้อมูลที่ครูป้อนกลับอย่างสม่ำเสมอ การป้อนกลับด้วยวิธีที่ถูกต้องเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง

ประโยชน์

การสอนแบบคลินิกเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีประโยชน์มากกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพราะผู้สอนสามารถเข้าถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนด้านการเจริญเติบโต บุคลิกภาพ ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคม ความมั่นคงทางอารมณ์ ภูมิหลัง การเรียนรู้ สติปัญญา และความต้องการเฉพาะบุคคล ผู้สอนสามารถนำข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับตัวผู้เรียนและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสารสนเทศใหม่ๆ มาผสมผสานกัน จัดเป็น

เนื้อหาความรู้และรูปแบบประสบการณ์ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างถูกต้องชัดเจน สามารถบอกปัญหาและความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคนได้

การสอนแบบคลินิกนั้นนอกจากใช้ในการแก้ปัญหาผู้เรียนแล้วยังสามารถใช้กับการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมความรู้สึกลงถึงผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ประสิทธิภาพของการสอนแบบคลินิกขึ้นอยู่กับเวลา ความพร้อมของผู้สอนและนโยบายการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล

กุลยา ตันติผลาชีวะ

บรรณานุกรม

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. **การสอนในคลินิก**. เอกสารการสอน ฉบับอัดสำเนา กองงานวิทยาลัยพยาบาล
กระทรวงสาธารณสุข, 2535.
- Duke, Daniel L. **School Leadership and Instructional Improvement**. New York : Randon
House. 1987.
- Joyce, Bruce and Marsha Weil. **Models of Teaching**. 3rd ed. New Jersey : Prentice-Hall. 1986.
- Levell. John T. and Wiles Kimball. **Supervision for Better Schools**. 5th ed. New Jersey : Prentice-
Hall, 1983.
- Spodek, Bernard. **The Teaching in the Early Years**. 3rd ed. New Jersey : Prentice-Hall, 1985.